

لجستیک به چه معناست؟

لجستیک مفهومی است که این روزها می‌توانیم ردپای آن را در زندگی روزمره افراد به وضوح مشاهده کنیم. این اصطلاح در یک تعریف ساده این گونه بیان می‌شود: «مدیریت فرآیند جمع‌آوری، ذخیره و انتقال منابع (یا کالا) از نقطه مبدأ به مقصد.» در حقیقت لجستیک بخشی از زنجیره تأمین است که وظیفه جابجایی یک مرسوله و رساندن آن به دست گیرنده نهایی را برعهده دارد.

شرکت‌های لجستیکی طرف سوم (Third Parties)

کمپانی‌های طرف سوم به کمپانی‌هایی اطلاق می‌شود که عملیات جابجایی کالا را برای سازمان‌های دیگر انجام می‌دهند. این کمپانی‌ها با داشتن ناوگان اختصاصی و تخصص و تجربه در انبارداری و حمل و نقل، قادر هستند تا براساس نیاز کارفرما و وضعیت بازار سرویس خود را توسعه دهند.

از مزیت‌های کار با یک شرکت طرف سوم می‌توان به مقرون‌به‌صرفه بودن، انعطاف‌پذیری و صرفه‌جویی در زمان اشاره نمود. زیرا این شرکت‌ها تمرکز اصلی خود را بر روی این صنعت گذاشته‌اند و تجاربی در اختیار دارند که ممکن است یک کسب و کار از آن‌ها بی‌اطلاع باشد. البته باید این نکته را هم در نظر گرفت که برون‌سپاری این بخش قدرت کنترل فرآیند را تا حد زیادی از یک کسب و کار سلب می‌کند. پس باید تا حد ممکن در انتخاب شرکت طرف سوم با دقت عمل نمود.

انواع لجستیک

این مفهوم به دو دسته اصلی درون سوی (Inbound) و برون سوی (Outbound) تقسیم می‌شود. یکی از مهم‌ترین فرآیندهای زنجیره تأمین مربوط به لجستیک درون سوی می‌باشد. در این بخش تمرکز اصلی بر روی مدیریت جابجایی کالا به ویژه از تولیدکننده به انبار یا خرده‌فروشی‌ها است. در صورتی که نوع برون سوی یا Outbound در راستای تأمین کالا از انبار و تحویل آن به دست مشتری نهایی فعالیت می‌کند.

البته بر مبنای انواع خدماتی که در این صنعت به مشتریان ارائه می‌شود، زیرشاخه‌های دیگری نیز برای آن وجود دارد که در ادامه مطلب به آن‌ها می‌پردازیم.

لجستیک معکوس (Reverse Logistics)

این دسته همان طور که از نام آن مشخص است، روندی برعکس آن چه می‌دانیم را طی می‌کند. لجستیک معکوس متمرکز بر بازگشت کالا از مقصد به انبار یا نقطه مبدأ می‌باشد. به بیانی دیگر لجستیک معکوس فرآیند برنامه‌ریزی، اجرا و کنترل جابجایی کالا از گیرنده به فرستنده است که عموماً با هدف پس گرفتن کالا یا امحاء آن صورت می‌پذیرد.

لجستیک سبز (Green Logistics)

لجستیک سبز دسته‌ای است که در آن تلاش‌هایی در جهت کاهش اثرات محیط زیستی فرآیندهای حمل و نقل انجام می‌گیرد. راهکارهای متعددی برای کاهش تأثیر این حوزه بر روی آلودگی‌های زیست محیطی پیشنهاد شده و می‌توانیم مواردی مانند بهینه‌سازی راه‌ها، بهره‌مندی بیشتر از حمل و نقل هوایی و عدم استفاده از وسایل نقلیه دودزا را در لجستیک سبز ببینیم.

لجستیک اضطراری (Emergency Logistics)

این اصطلاح در کمپانی‌های فعال در صنعت حمل و نقل و زنجیره تأمین به کار می‌رود. اگر به هر دلیلی در فرآیند تولید کالا تأخیری رخ دهد یا یک حادثه طبیعی اتفاق بیفتد، نیاز است تا سیستم با سرعت بیشتری کالا را در طول زنجیره منتقل کند. در این چرخه عوامل دیگری مانند دولت‌ها و سازمان‌های بشردوستانه با ظرفیت خود به کمک کمپانی‌های حمل و نقل می‌آیند تا به عملیات حمل و نقل کالا سرعت ببخشند.

لجستیک تولید (Production Logistics)

این زیرشاخه از صنعت بیشتر به بهینه‌سازی فرآیند تولید کالا، به عنوان مثال در یک کارخانه یا تولیدی مربوط می‌شود. در این نوع هدف اصلی این است که هر یک از دستگاه‌ها در زمان مناسب محصول مناسب را با کیفیت مناسب دریافت کنند. در نتیجه بهره‌وری سیستم بالا رفته و می‌توان در زمان کمتر تعداد محصول بیشتری تولید نمود.

لجستیک توزیع (Distribution Logistics)

این دسته شاید بیشتر از انواع دیگر برای همه ما آشنا باشد. از زمانی که تولید به پایان می‌رسد و سفارش از سمت مشتری ثبت می‌شود، عملیات پردازش در انبار و تحویل مرسوله به مشتری آغاز شده که به آن لجستیک توزیع گفته می‌شود. دلیل اهمیت بالای این نوع این است که تعداد، زمان و مکان در عرضه و تقاضا با یکدیگر متفاوت هستند. در نتیجه این نوع لجستیک می‌بایست توازن و تعادل میان این دو را برقرار سازد.

لجستیک نظامی (Military Logistics)

از آن جایی که یک ارتش بدون منابع قدرتمند کاملاً بی دفاع است، لجستیک نظامی در طول تاریخ از اهمیت بسیار بالایی نزد سران نظامی کشورها برخوردار بوده‌است. افسران نظامی فرآیندهای تأمین را مدیریت می‌کنند تا منابع به محل مورد نظر جابجا شوند و بهترین بازدهی و عملکرد در عملیات نظامی به وجود آید. نقش لجستیک نظامی آن قدر پررنگ است که شکست بریتانیا در جنگ استقلال آمریکا و نیز شکست متحدین در جنگ جهانی دوم تا حد زیادی به شکست آن‌ها در این حوزه نسبت داده می‌شود.

قابل ذکر است که دسته بندی‌های دیگری نیز در این صنعت مطرح است و این لیست شامل تمام زیرشاخه‌های آن نمی‌شود.

لجستیک کسب و کار (Business Logistics)

این مفهوم زمانی وارد چرخه کسب و کار می‌شود که مشتری کالایی را از یک فروشگاه (چه سنتی چه آنلاین و با هر دسته بندی کالایی) خرید می‌کند. در یک تعریف مختصر و مفید لجستیک کسب و کارها این گونه توضیح داده می‌شود: «رساندن کالای درست، در زمان درست، در مکان درست، به تعداد درست، با قیمت درست و به مشتری درست».

فرقی ندارد که یک کسب و کار حمل و نقل اختصاصی خود را داشته‌باشد یا این وظیفه را به شرکت دیگری شرکت‌های طرف سوم یا (Third Parties) محول کرده‌باشند. روند معمول به این گونه است که پس از ثبت سفارش چرخه تأمین کالا آغاز شده و بعد از عملیات پردازش برای مشتری ارسال می‌شود.